

Gandhi's dagelijkse Schriftlezingen voor de vrede

door John Dear

Toen de schrijver Louis Fischer in 1942 de ashram van Gandhi bezocht, zag hij een afbeelding van Jezus aan de muur - de enige muurversiering in de buurt - met het bijschrift: "Hij is onze vrede."

"Maar u bent geen christen," zei hij tegen Gandhi.

"Ik ben een christen en een hindoe en een moslim en een jood," antwoordde Gandhi.

"Dan ben je een betere christen dan de meeste christenen," dacht Fischer bij zichzelf.

Naar verluidt bracht Gandhi meer dan 40 jaar lang elke dag twee uur in meditatie door - een uur 's morgens en een uur 's avonds. Dit werd de basis voor al zijn dagelijkse werk voor rechtvaardigheid, onafhankelijkheid en dienstbaarheid. De meeste tijd van zijn meditatie was in stilte, maar hij las altijd uit de Bergrede en de Bhagavad Gita, de Hindoeïstische geschriften.

"Ik heb geen verschil kunnen zien tussen de Bergrede en de Bhagavad Gita," bekende hij eens.

Na mijn recente toespraak over Gandhi op het Wilde Ganzenfestival spraken verschillende evangelische christenen hun verbazing uit over het feit dat Gandhi dagelijks uit de Bergrede las.

"Ik doe dat niet," zeiden ze tegen me.

"Wie dan wel?" vroeg ik.

Gandhi was waarschijnlijk de grootste moderne christelijke "fundamentalist" omdat hij het woord van Jezus serieus nam en zich strikt hield aan zijn fundamentele leer van liefde, geweldloosheid en mededogen. Gandhi leefde zijn leven volgens Mattheus 5-7 en keerde elke ochtend en elke avond terug naar dat handboek over

geweldloosheid. In zijn privé-brieven vroeg hij zich af waarom andere christenen niet hetzelfde deden.

"Is het niet belangrijker om te doen wat Jezus wil dat we doen dan hem 'Heer, Heer' te noemen?" schreef hij een vriend, verwijzend naar Jezus' klaagzang in de laatste verzen van de Bergrede.

Ik heb veel gesproken over Gandhi's toewijding aan de Bergrede en hoe die leer hem hielp een apostel van geweldloosheid te worden. Maar ik heb nooit stilgestaan bij de andere tekst die hij elke ochtend en elke avond las: de Bhagavad Gita, vooral hoofdstuk twee. Gandhi schreef minstens zes commentaren en vertalingen van de Gita en interpreteerde voortdurend de tekst, die op de meesten van ons overkomt als een trainingshandleiding voor oorlogsvoering, maar die hij begreep als een handboek voor geweldloosheid.

Deze week dacht ik dat we twee passages uit de Gita zouden kunnen overwegen en erover bidden, net zoals Gandhi door onze grootste christelijke leerstellingen bad. Ik heb deze vertalingen genomen uit een van mijn favoriete boeken, Gandhi the Man van Eknath Easwaran. Hij noemde deze eerste passage uit hoofdstuk twee "het geheim van de levenskunst". Wanneer de volheid van liefde is bereikt, leert hij, dan valt elke egoïstische gehechtheid weg, inclusief alle frustraties, onzekerheid en wanhoop:

Zij leven in wijsheid die zichzelf zien in allen en allen in hen, wiens liefde voor de Heer der Liefde elk zelfzuchtig verlangen en zinsbegoocheling die het hart kwelt, heeft verteerd. Niet gekweld door verdriet noch verlangend naar genot, leven zij vrij van lust en angst en woede. Niet meer belemmerd door zelfzuchtige gehechtheden, zijn ze niet opgetogen door goed geluk noch gedeprimeerd door slecht geluk. Dat zijn de zieners ...

Als je blijft denken aan zinsobjecten, ontstaat gehechtheid. Gehechtheid kweekt verlangen, de lust tot bezit die, als ze wordt tegengewerkt, ontbrandt in woede. Woede vertroebelt het oordeel en berooft je van het vermogen om te leren van fouten uit het verleden. Het onderscheidingsvermogen is verloren, en je leven is volkomen verspilling.

Maar wanneer je te midden van de wereld van de zintuigen van zowel gehechtheid als afkeer bevrijd beweegt, komt er de vrede waarin alle verdriet eindigt, en leef je in de wijsheid van het Zelf. De ongebonden geest is verre van wijs: hoe kan hij mediteren? Hoe in vrede zijn? Als je geen vrede kent, hoe kun je dan vreugde kennen? Als je je geest de sirene van de zintuigen laat volgen, voeren ze je betere oordeel weg zoals een cycloon een boot van de uitgezette koers naar zijn ondergang drijft.

Zij zijn voor altijd vrij die uit de ego-kooi van "ik" en "mijn" zijn gebroken om zich te verenigen met de Heer van Liefde. Dit is de hoogste staat. Bereik dit en ga over van dood naar onsterfelijkheid.

Deze prachtige verzen sporen ons aan om afstand te doen van onszelf en elke gehechtheid in het streven naar vereniging met "de Heer der liefde", opdat wij zouden leven in wijsheid, vrede en vreugde. We kunnen het eens zijn met deze oude wijsheid, maar het bereiken van deze "opperste staat" is iets heel anders. Daarom las Gandhi deze passage meer dan 40 jaar lang elke dag.

Deze tweede passage zou, in mijn interpretatie, rechtstreeks tot ons gericht kunnen zijn door de God van de vrede, "de Heer van de Liefde":

Zij die ik liefheb zijn niet in staat tot kwade wil en geven liefde terug voor haat.

Leven buiten het bereik van "ik" en "mijn" en van pijn en plezier,

Vol barmhartigheid, tevreden, zelfbeheersing, vastberaden,

Met heel hun hart en heel hun verstand aan Mij gegeven -- met zulke ben ik in liefde.

Niet geagiteerd door de wereld, noch door haar geagiteerd, staan zij boven de invloed van opgetogenheid, concurrentie en angst, aanvaarden het leven, goed en slecht, zoals het komt.

Zij zijn zuiver, efficiënt, onthecht, klaar om te voldoen aan elke eis die Ik aan hen stel als nederig instrument van Mijn werk.

Wie vriend en vijand dient met gelijke liefde, niet opgestuwd door lof, noch neergeworpen door verwijten, gelijk in hitte en kou, plezier en pijn, vrij van egoïstische gehechtheid en eigenzinnigheid, altijd vol, overal in harmonie, standvastig in geloof - zo iemand is Mij dierbaar.

Deze prachtige tekst, als uit de mond van God, nodigt ons uit tot het leven van geweldloosheid, om "liefde terug te geven voor haat", gehechtheid los te laten, vol barmhartigheid te zijn, ons hart en verstand aan God te geven, en Gods werk en "vriend en vijand met gelijke liefde" te dienen.

Het overdenken van deze heilige teksten helpt mij te begrijpen hoe Gandhi tijdens zijn leven zo'n evenwichtige vrede kon bewaren, zelfs toen hij geconfronteerd werd met voortdurende doodsbedreiging, bittere armoede en lange gevangenisstraffen. Misschien kunnen deze teksten ons ook helpen op onze reis naar wijsheid, vrede en vreugde.

"Veel van wat doorgaat als christendom is een ontkenning van de Bergrede", zei Gandhi in een beroemde lezing voor de YMCA in Ceylon in 1927. Hoewel dat nog steeds waar is, hielp hij christenen over de hele wereld de geweldloosheid van Jezus terug te winnen en herinnerde hij ons aan het centrale belang van de Bergrede.

Als we zijn geliefde hindoeteksten overdenken, de Bergrede herlezen, en doen wat we kunnen om onrecht en oorlog te weerstaan, hoop ik dat ook wij ons kunnen verdiepen in de wijsheid van het leven, nieuwe diepten van vrede en vreugde kunnen ontdekken, en die "hoogste staat" van vereniging met de "Heer der liefde" kunnen bereiken.